

POIKOSET

Poikosten sukuseuran jäsenjulkaisu nro 17

huhtikuu 2017

Lehden sisältöä:

Puheenjohtajan tervehdys

Humpilta huuto kuuluu

John Koskinen

republikaanien hampaissa

Proto Poikonen sekä

Viideskolmatta runo

Stenrothien kokouksen avaussanat

Poikosten suvun alkuvaiheista

Sukututkijan mietteitä

Kirsti Leppäaho

Jussi Halttunen

lähde:

Washington Post

Ossi Poikonen

Kalevala

Tiina Lindholm

Ari Kolehmainen

Taisto Poikonen

John Koskisen terveiset sukuseuralle

Poikos-DNA Karjalan kautta Suomeen

Silmissä poutapilven kajo

Jaakko Poikonen ja sadan päivän aitta

Lauri Koskinen - Saarijärven Paavo 2016 Hannu Luotola

Mikko Poikoinen Juvalta Karstulaan

Runoutta Suomen juhluvuoden kunniaksi Lauri Pohjanpää

Poikosten Sukuseuran toimitsijat 2016-2019

Toimituksen terveiset

Pekka Neittaanmäki

Lauri Koskinen

Erkki Poikonen

Risto Pynnönen

Taisto Poikonen

Taisto Poikonen

Antti Poikonen

Poikosten sukuseuran hallituksen kuva syksyn kokouksesta. Keuruulla järjestäytyneen kokouksen isäntänä toimi Ossi Poikonen. Ennen kokouksen alkua sukuseuran puheenjohtaja Kirsti Leppäaho palkitsi Puhtikaurapöntöllä (vuoden suomalainen elintarvike 2016) sukuseuran sihteeri Lauri Koskisen Saarijärven Paavo 2016 arvonimestä ja hallituksen jäsenen Markku Möttösen Karstulan Kopes 2015 arvonimestä. Seisten vasemmalta alkaen Risto Poikonen, Liisa Neittaanmäki, Kirsti Leppäaho, Aila Poikonen. Istuen Taisto Poikonen, Lauri Koskinen, Markku Möttönen, Ossi Poikonen sekä Matias Poikonen

Puheenjohtajan tervehdys

Keväisiä tuulahduksia teille hyvät Poikokset!

Kevät saapuu tänä vuonnakin, kuten joka vuosi. Tätä tervehdystä kirjoittaessani sää Karstulassa on vaihteleva, välillä aurinkoinen, välillä sateinen. Maa on kuitenkin jo paikoitellen näkyvässä jään ja lumen alta ja kohta täälläkin leskenlehdet (nähty jo Helsingin seudulla) ja helmililjat pilkistävät päänsä kohti aurinkoa.

Vaikka sukututkimuksen päätehtävänä on kertoa menneistä ajoista, se ei ole kuitenkaan pelkkää historian harrastusta, vaan sillä on myös yhteiskunnallinen tehtävä. Sukututkimus pyrkii liittämään nykypäivän ihmiset osaksi pitkää jatkumoa ja osaksi nykyistä yhteisöä. Se johdattaa ihmisiä tuntemaan toinen toisensa ja näin lähentämään heitä toisiinsa. Poikosia, jotka ovat Mikko Poikosen jälkeläisiä, on löytynyt noin 11 500. Tietokannassamme on lisäksi läheisiä sukutietoja 12 500 eli on meitä aikamoinen yhteisö. Hyvin on tavoitteissa onnistuttu.

Liityin viime syksynä Suomen Su-

kutkimusseuran jäseneksi. Seura joka esitteli meille ”sadan päivän aittajulkaisee Jäsenviesti Jalmarin ker-
tansa”. Aitat ovat täynnä rakennus-
ran kuukaudessa kesätaukoa lukuun-
ottamatta ja neljä kertaa vuosittain
ilmestyvän Aikakauskirja Genosin,
jossa julkaistaan erilaisia sukututki-
musartikkeleita. Jospa minä sitäkin
kautta pääsisin lähemmäksi esivan-
hempieni elämään vaikuttaneita his-
toriallisia ilmiöitä – mielenkiintoista.

Sukuseuran hallitus on päättänyt hankkia historian maisteri Ari Kolehmaiselta tutkimuksen koskien Poikosten varhaisempien vaiheiden selvittämistä ja sukuhaarojen yhdistämistä 1500 – 1600-luvuilta. Tutkimuksessa ovat mukana kaikki Suomen Poikosten sukuhaarat ja Ruotsin metsäsuomalaiset Poikokset. Tukena ovat myös Poikosten suvusta tehdyt Y-kromosomin DNA-testit.

Sukuseurassa vietämme väli vuosia 2016 – 2018 ja valmistaudumme suureen 20-vuotisjuhlaamme vuonna 2019. Hallitus kokoontui syksyllä 2016 Ossi Poikosen kotona Keuruulla ja keväällä 2017 Risto Poikosen kotitilalla, Seppälän talossa Karajoen varrella Saarijärven Pylkönmäellä. Taloa asustaa Riston isä, Jaakko,

joka esitteli meille ”sadan päivän aittajulkaisee Jäsenviesti Jalmarin kertansa”. Aitat ovat täynnä rakennus- ja metsätaloustyökaluja sisäparvia myöten. Kaikki kauniisti aseteltuina ja kaikilla oma tarinansa. Oikea yksityismuseo!

Hallituksen haastavimpana tehtävänä on edelleen sukuun kuuluvien nuorten rekrytointi jäseniksi ja haastammekin edelleen jokaisen sukuun kuuluvan rekrytoimaan ainakin yhden lapsensa tai lapsenlapsensa sukuseuran jäseneksi. Olemme myös näkyvänä sosiaalisessa mediassa omalla Facebook-sivustollamme (Poikosten sukuseura).

Ilmoitathan muuttuvat perhe- ja sukutiedot sukuseuralle. Sukutietojen kerääminen sukututkimusta varten on sukuseurojen toiminnan ydintä. Perhetapahtumia, muisteluita sekä juttuja julkaisemme mielellämme.

Mukavaa kevättä toivotellen!

*18.03.2017 Karstulan Rantakylällä
Kirsti Leppäaho
kirsti.leppaaho@luukku.com*

Kuvassa hallitus Karajoen varrella

Humpilta huuto kuuluu

Humpin veljekset Hermann, Henrik (Heikki) ja Erik (Eero) Poikonen olivat merkittäviä maanomistajia ja näkyviä toimijoita 1900-luvun alkupuolella Karstulassa. Veljesten syntymäkotina, Humpin talo sijaitsi vanhan valtatie 13:n varressa ”Hevosmiesten raitilla” lähellä Kivijärven risteystä. Talo oli aikanaan kaikkiaan suurin päärakennus Humpin kylällä yhdessä vieressä olleen Sallintuvan talon kanssa.

Herman Poikosen talo Humpilla 1937

Veljesten isä Johannes (Juho) Poikonen (syntyi 1849) polveutui suoraan Karstulan mahtisuvusta Krookeista, jotka olivat asettuneet asumaan Humpin kylälle jo 1740-luvulla. Aikanaan Humpin talo lienee ollut Karstulan suurimpia maatiloja, sillä Juho Poikosen isännöidessä tilaa sen pinta-ala oli lähes 1500 hehtaaria. Maat ulottuivat Humpin kylältä yhtenäisenä alueena Kannonkosken tielle saakka. Humpin taloon kuului myös kymmenkunta torppaa mm. Koiramäki. Torpat itsenäistyivät v. 1922 säädetyin Lex Kallion asetuksen mukaisesti. Juho Poikoselle ja hänen vaimolleen Anna Maria (os. Vesterinen) syntyi kahden vuoden välein kolme poikaa, joista vanhin Hermann syntyi 1876, keskimäinen Heikki 1878 ja nuorin pojista Eero 1880. Lisäksi Humpin talossa oli neljä tytärtä, joista kolme: Maria, Anna ja Alina olivat veljeksiä van-

hempia ja nuorin lapsista Olga oli sisarusarjan nuorin. Vanhin Humpin talon tyttäristä Maria vihittiin avioliittoon Oinolan talon isännän Oskar Takkalan kanssa, mutta hän kuoli jo 24-vuotiaana lapsettomana vuonna 1894. Toiseksi vanhin sisaruksista Anna kuoli vuoden ikäisenä lapsena. Viime vuosisadan alkuvuosina Humpin talo jakaantui kahteen osaan. Poikosten vanhin poika Hermann

jatkoi syntymäkotitalonsa Humpin tilan tilan isännöityä ja nuorin veli Eero rakensi omistamansa Humpin tilan päärakennuksen aivan Kivijärven tien risteykseen siten, että pidempi osa talosta oli Jyväskylän-Kokkola maantien varressa ja matalampi sivukylkeinen Kivijärven tien varressa. Eero Poikosen talo on kuvattuna ”Humpilta Huuto Kuuluu”-kirjan kansikuvassa. Keskimmaiselle veljelle Heikille ostettiin iso talo Syrjämäestä. Sen vanha päärakennus on vieläkin pystyssä koulua vastapäätä. Poikien isä vanha isäntä Juho ja hänen vaimonsa Anna Maria asuivat syytingissä vuorovuosin Hermannin ja Eeron puolella kuolemaansa asti. Hermannin avioitui Korppisen tilan meijerikön Lydia Ritarin kanssa. Tämä oli muuttanut Karstulaan Hämeen Padasjoelta saatuaan meijerinhoitajan paikan Korppisen Ukolta. Heikki ja Eero hakivat puolisonsa naapurin kylältä. Heikin vaimo oli Paja-ahon herastuomarin Elias Halttusen tytär Aino Halttunen Vastingilta ja Eeron vaimo Alma oli kotoisin Kalavastin-

gin kylältä Hämeen talosta (os. Jokinen). Poikosen Heikin lapset olivat isoisäni Matin serkkuja.

Suku laajeni nopeasti ja kaikille veljeksille syntyi useita lapsia 1900-luvun kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Humpin Hermann oli innokas kilpahevosten kasvattaja ja hevospies ja hänellä oli useita menestyviä kilpahevosa mm. Pyllyläinen, Jyry ja Peltari. Humpin ja Humpinniemen tilat olivat vahvoja ja menestyviä maataloja, jotka olivat niihin aikoihin koko Karstulan merkittävimpiä tiloja. Maa- ja erityisesti metsätaloutta kehitettiin vahvasti. Hermannin puolella oli 70 hehtaaria peltoa ja Eerollakin melkein 50 hehtaaria ja lisäksi veljekset raivauttivat laajan Masaliinin kydön uudismaiksi 1900-luvun alussa. Tästä hyvästä Eerolle myönnettiin valtion raivajapalkkio mittavasta uudisviljelystä. Lähes 40 hehtaarin suuruisen Masaliinin kydön raivaaminen pitkälti kuokkimalla ja käsipelissä oli jäänyt Eerolle mieleen, sillä lähes legendaksi oli muodostunut hänen toteamuksensa ”Pevelin peevel Masaliini ei kyllä päästä ketään helpolla”. Tällä tämä monista sanansutkauksistaan tunnettu mies saattoi myös viitata alavan kydön hallaisuuteen. Masaliinilla kasvatettiin pääasiassa heinää karjan rehuksi, sillä halla ei mahdollistanut siellä viljan kasvatusta. Nykyisin Masaliinin kytöä ei enää viljellä aktiivisesti ja Eeron puoleinen osa siitä on metsitetty kuusentaimille. Se on nykyisin Karstulan parhaita hirvialueita.

Hermannin perhettä kohtasi suuri onnettomuus, kun toiseksi vanhin lapsi Paavo Juho kuoli vain 3-vuotiaana kurkkumätään vuonna 1910. Tuohon aikaan Humpin kylällä raivosi myös

paha keuhkotautiepidemia, jolloin omistajana molemmat Korppisen talon pojat yritykses- Vihtori ja Heikki Krook kuolivat sä. Kalparhaassa miehuusiässään. Keuhko- liokosken tauti kohteli myöhemmin myös Hermannin perhettä armottomasti, sillä mylly oli vuonna 1919 kuolivat nuorimmat toiminnassa so- muutaman vuoden ikäisinä. Seuraava vuosiin vassa aallossa kuolivat vielä Alli- ja saakka ja Saara- nimiset tyttäret vuonna 1927 siellä sa- ja lopulta keuhkotautiin menehtyi hattiinpuu- myös talon emäntä Lydia keväällä t a v a r a a 1934. Hermannin lapsista jäi eloon p ä ä o s i n ainoastaan vanhin tytär Elli, joka oli Englannin syntynyt vuonna 1905. Kaikki nämä v i e n t i i n .

Raamatun Jobin-kirjan kaltaiset Myllyn ja sahan pyörittäminen muut- koettelemukset vaikuttivat merkittä- ti kielitaidottomat Humpin veljekset västi Hermannin elämän myöhem- vientikauppaa harjoittaviksi liike- piin vaiheisiin. Eerolle ja Almalle miehiksi, jotka tapasivat sahatava- syntyi vuorostaan kaksi poikaa ja ra-agentteja ja asiakkaita Kokkolan ja Vaasan hotelleissa. Isännät eivät kuusi tyttäret, jotka kaikki selvisivät ehkä ehtineet riittävästi panosta- hengissä lapsuusvaiheesta ja elivät maan maatalouteen ja tilanhoitoon, normaalin elämän. Heikille ja Ainolle mikä sai vanhan Juho-isännän tus- le syntyi kahdeksan poikaa ja yksi kailemaan. ”Ennen paloivat takassa tyttö. tuohet ja tervakset, nyt ei edes märät vesihaot” tai ”Ennen oli suolaa ja leipää, mutta nyt on vain suuria koiria”. Tällä vuoteen 1929 saakka elä- nyt vanhaisäntä saattoi viitata siihen tapaukseen, kun eräänä vuonna ko- konainen ajokoiran pentue pääsi Her- mansin puolella kasvamaan vallan metsässä puolivilliksi koiralaumaksi.

Metsämaata veljeksillä Hermannilla ja Eerolla oli kummallakin reilusti yli 600 hehtaaria. Heidän isänsä aikana metsiä oli hakattu varsin säästeliäästi. Runsaat tukkipuuvarat johtivat siihen, että Hermannin ja Eero rakennuttivat 1920-luvun puolivälissä Välijoen Kalliokosken (lähelle nykyistä Wanhonjen Wehkeiden camping-alueetta) ison saha- ja myllylaitoksen, joka otti aluksi käyttövoimansa vesiturbiinin kautta koskesta. Myllyssä oli kolme kiviparia ja sen viereen rakennetussa sahalaitoksessa lisäksi raami- ja särmäyssahat sekä katkontasirkkeli ja pärehöylä. Sahaustoiminnan laajentuessa vesivoima korvattiin höyryko- neella. Kalliokoskella sahattiin vel- jesten omista metsistä talvisaikaan hakattuja tukkeja. Myös Heikki-veli myi puuta Syrjämäen useamman sadan hehtaarin tilalta veljiensä saha- laitokselle, mutta hän ei ollut koskaan

Humpin talon väkeä: Olga Lehtovirta o.s. Poikonen, Eero Poikonen, Heikki Poikonen, Herman Poikonen ja Alina Talaskivi o.s. Poikonen

Humpin veljesten sahaustoiminnasta on paljon tarinoita. Todennäköisesti Hermannin ja Eero kuitenkin menestyivät vähintään kohtuullisesti liiketoimissaan. Puuta sahattiin pääasias- sa keväällä ja alkukesästä, minkä jälkeen sahatavara kuivattiin isoissa taapeleissa vientikuntoiseksi. Mylly jauhoi viljaa Kalliokoskessa ympäri vuoden. Liikematkoilleen veljekset lähtivät aina yhdessä Humpin riste- yksestä mustalla autolla, jota myö- hemmin ajoi Eeron vävy-poika Mink- kisen Otto. Eräällä kauppamatkalla Kokkolassa Eero osti ison kivitalon ja kaivoi kotiin tultuaan vaimonsa Alman suureksi yllätykseksi nahka- salkustaan talon kauppakirjat. Sit- temmin Eeron tekemä kauppa osoit- tautui hyväksi ostokseksi ja hän sai talosta sievoiset vuokratulot. Maa- ilmanlaajuinen pula-aika 1930-lu- vun alussa koetteli ankarasti Hum- pin veljesten sahaustoimintaa ja he joutuivat taloudellisiin vaikeuksiin sahatavaran hinnan romahdettua. Humpin ja Vastingin kylillä talosta toiseen kulkenut kylänarri Pöyräs- kä-Vihtori oli osuvasti riimitellyt veljesten sahaustoiminnasta pula-ai- kana seuraavasti ”Humpilla kun en- sin Kalliokosken tullijyvät syötiin, niin sitten vasta Raasun Niilolta talo myötiin”. Isot vientikaupat laajensi-

Sahatavara kuljetettiin kuorma-au- tolla kelkkomalla Kalliokosken sa- halta Myllymäen asemalle, josta se sitten vietiin junalla Kokkolaan Ykspihlajan satamaan laivattavaksi Englantiin. Kuljetusolot olivat han- kalat. Hermannin olikin kerran puhu- nut kansanedustaja Eino Möttösel- le, että Saarijärveltä kannattaisi rakentaa junarata suoraan Kokkolaan. Hanke oli tietävästi vireillä 1930-luvulla, mutta pula-aika ja myöhemmin syt- tynyt toinen maailmansota kaatoivat hankkeen lopullisesti.

vat veljesten sahaustoimintaa siten, kanssa, joka oli kotoisin Vastingilta että omista metsistä hakattava puu Mustametsän talosta. Heikki tiettei enää riittänyt, vaan puuta jouduttiin ostamaan ja siihen ottamaan velkaa. Jotkut isot puun myyjät, kuten Raasun isäntä joutuivat takaamaan veljesten lainoja puukauppojen saatavien vakuudeksi ja joutuivat lopulta taloudellisiin vaikeuksiin ja talo meni pakkohuutokaupassa vasaran alle.

Keskimmäinen veljeksistä Heikki oli säästäväisen sekä raittiin ja uskovaisen miehen maineessa. Myös hän oli jäänyt leskeksi vuonna 1922, kun Aino-emäntä kuoli yllättäen ja jätti ison lapsilauman puoliorvoiksi. Heillä oli siis peräti 8 poikaa ja yksi tyttö. Paria vuotta myöhemmin Heikki avioitui uudelleen Alman (os. Leppänen)

kiinnostunut metsänhoidon kehittämisestä. Heikin omistamissa Heinämäen hikevissä moreenimaissa kasvoivat Karstulan parhaat kuusikot.

Heinä-Heikki oli sairastunut 20-vuotiaana Espanjantautiin ja selvinnyt siitä kuin ihmeen kaupalla, mitä hän piti vahvana Jumalan johdatuksena. Hän tuli uskoon ja toimi myöhemmin vuonna 1924 Karstulaan perustetun pienen Vapaan Evankelis-Luterilaisen seurakunnan osaston perustajana. Kyseinen uskonsuunta tunnetaan myös ns. Pätiälän seurakuntana perustajansa Heino J. Pätiälän mukaan. Heinä-Heikki rakennutti Soinin tien varteen Pätiälän seurakunnan rukoushuoneen, jota myös Heinä-Heikin kirkoksi myöhemmin kutsuttiin. Myös Heinä-Heikin lapsista moni kuoli nuorena. Vanhin poika Yrjö kuoli 6-vuotiaana v. 1909. Toiseksi vanhin Eino Henrik Poikonen sai surmansa väkivaltaisesti vuonna 1934, kun hänet tietävästi hukutettiin Kölsän puroon Karstulassa. Syrjämäen taloa isännöinyt Arvi Poikonen (synt. 1906) kaatui jouluna 1939 Taipaleenjoella Suvannon Patoniemessä talvisodan verisessä torjuntataistelussa. Myös Poikosen suvun vanha vitsaus keuhkotauti otti perheestä osansa ja Heikin pojista Antti ja Olavi kuolivat 1930-luvulla alle 30-vuotiaina. Heikin pojista elivät vanhaksi asti Tauno, Yrjö sekä nuorin veljeksistä Reino, jotka jakoivat Heikin maat kolmeen osaan keskenään.

Humpin veljesten sahaustoiminta jatkui sota-aikaan saakka, minkä jälkeen toiminta hiipui ja saha purettiin. Myös laajat tukkimetsät Humpin kylän takamailla tulivat loppuun hakatuiksi. Hermannin avioitui vuonna 1938 helsinkiläisen Ilmi Poikosen kanssa, mikä muutti elämän kurssin päällä. Hän oli erittäin Humpin talossa lopullisesti. ”Iloi-

Herman ja Eero liikemiesten seurassa Kokkolassa

nen Ilmi” oli alun perin sahayrittäjä Antti Poikosen tytär Karstulan Pääjärven kylältä Luksanniemestä, mutta oli muuttanut Helsinkiin vuonna 1924, kun hänen isänsä kuoli. Vaikka Ilmi oli omaa sukuaan Poikonen, Hermannin sanoi joskus suutuspäissään hänen olevan nk. paska-Poikosta Luksanperältä, kun Humpin Poikokset ovat oikeita Poikosia. Sahatoiminnan hiipuesssa Hermannin elämään tulivat entistä enemmän kilpahevoset ja niihin liittyneet ravikilpailut, joissa veljekset liikkuvat yhdessä Minkkisen Oton taksikyydillä. Jyväskylältä Uuraisten tietä tullessaan veljekset olivat ajattaneet ”kymppin heitteitä”. Uuraisten kohdalla oli vanhassa Jyväskylä-Kokkola valtatiessä isot heitteet, joihin Minkkisen Oton letukka oli rysäyttänyt mukavasti lähes jouset pohjassa. Kymmenkunta kertaa veljekset olivat ajattaneet Otolla heitteisiin, joista Hermannin oli aina maksanut kymppin käteen. Sitten oli tullut liikkuva poliisi paikalle ja lopettanut Humpin miesten ajelun sekä kehottanut isäntiä palaamaan kotiinsa.

Humpin talon tilanhoidosta vastasi Hermannin vävy Aulis Taka-Sihvola, joka kuitenkin kaatui talvisodassa Taipaleenjoen Terenttilässä helmikuun lopussa 1940. Sotien jälkeinen aika Hermannin kuolemaan saakka v. 1953 oli varsin värikästä aikaa ja Humpin tuvassa pidettiin monet hevosiltamat. Tältä ajalta on peräisin tämän tarinan otsikko ”Humpilta Huuto Kuuluu”, kun veljekset olivat joskus käyneet varsin kovaäänistäkin keskustelua Jyväskylän torilla. Hermannin oli käynyt sitten heittämään vettä julkisella paikalla Jyväskylässä ja siihen oli tullut korttelipoliisi, joka oli määrännyt heti 50 markkaa sakkoa. Hermannin oli kaivanut välittömästi salkustaan satasen konstaapelille ja sanonut, että siinä on satanen,

kuse sinäkin, ei ole rahasta kiinni!

Toinen kuuluisa Karstulan hevosmies Viitasen Hermannin oli ollut eräiden hevosiltamien jatkoilla Humpin Hermannin luona. Talon Ilmi-rouva oli ollut kuulemma pahalla päällä ja oli sitten heittänyt Hermannin ostaman uuden minkkiturkin palavaan pystyraasuun tuvan isoon takkaan. Kun Ilmin sisar Kajuutin Liisa oli vielä kohentanut tulta ranskatalla ja minkkiturkki oli syttynyt palamaan ilmiliekillä, pettivät Hermannilta hermot. Ilmi ja hänen sisarensa pudotettiin kellarin luukusta alas ja Eero istui vielä luukun päälle painoksi ja tokaisten ”Peevelin peevel, kyllä velipoikaa pitää auttaa”. Muutaman tunnin olivat veljekset pitäneet vihaisia naisia pimeässä kellarissa, ennen kuin päästivät heidät takaisin. ”Kas siis, kyllä siinä oli jo ehtinyt rouvan kiukku laantua”, Viitasen Hermannin totesi rauhallisesti kommentoiden isäntäväen toimia. Poikosen Ilmi muutti Hermannin kuoleman jälkeen pois Humpin talosta ja perusti Benjamin männikön vieressä olevaan taloon Kauppapirtin myymälän. Toki myöhemmin osoittautui, että kyseessä oli vain peiteliike. Todellinen liiketoiminta liittyi pirtun trokaamiseen ja tarjoiluun kaupan takahuoneessa. Talon pihalla pidettiin myös kesäkioskia 1960-luvulla. Ilmi Poikonen kuoli Käpylän mökkiin vuonna 1971. Hän oli hyvin monitahoinen henkilö, joka järjesti monenlaisia kepposia vierailleen. Tulevan konstaapelin Antin kanssa ajelutimme häntä kerran matkäräyillä.

Nuorin veljeksistä Eero oli tunnettu sanansutkauksistaan, joita velmu mies laukoi hyvin spontaanisti eri tilaisuuksissa. Eero oli kerran humalapäissään korottanut oman huutonsa päälle Kannonkoskella Hietalan tilan

pakkohuutokaupassa. Tila oli jäänyt hänelle. Kun joku oli kysynyt, miksi hän oli huutanut oman huutonsa päälle, oli Eero todennut: ”Peevelin peevel ne on Humpin kylän rahamiehiä ne jotka huutaa ja muut ovat hiljaa! Kyllä Humpilta huuto kuuluu!”. Hyvän tilan Eero sai ostettua nuorimmalle pojalleen Jussille.

Ennen sotia Eero oli ollut vävypoikansa Aaro Keilamaan luona käymässä Laatokan rannalla Impilahden Pitkärannassa, jossa Eeron vävy toimi piirityönjohtajana. Jotenkin sillä reissulla oli tullut Eerolle pitkä aika ja kaipuu Humpin kylälle ja hän oli kyllästynyt tarjottuun lohiruokaan ja todennut ”Peevelin peevel, kyllä Humpin särki on parempi kala kuin Laatokan lohi!”. Talvisodan aikana Valamon munkit olivat evakossa Kannonkoskella. Eero oli Hietalassa käydessään ollut munkkien luona ja sitten yllättäen kysynyt joltakin kaapumieheltä ”Peevelin peevel, onko teillä poikia rintamalla?”. Tarina ei kerro, mitä naimattomat ja pitkäparitaiset ortodoksimunkit olivat Eerolle vastanneet, jos olivat ylipäättään hänen kysymystä ymmärtäneet. Eerolla oli selkeä vastaus kaikkiin tilanteisiin. Kun joku oli valittanut heinänteokoikaan tullutta sadetta, oli Eero todennut siihen ”Peevelin peevel, hyvä kun sataa, niin metsä kasvaa”. Eeron vaimo Alma kuoli yllättäen vuonna 1949 ja Eero eli leskimiehenä vielä kymmenen vuotta ennen kuolemaansa vuonna 1959. Eeron puolen hieno kaksikerroksinen talo purettiin joskus 1960-luvun puolivälissä. Viimeiset elinvuotensa Eero asusteli vanhimman poikansa Aapon talossa Valkeisen lammin rannalla tien toisella puolella. Oma hämähä muistikuvani on Eeron hautajaisista, joissa olin neljävuotiaana.

Humpin veljekset olivat monella

tapaa merkittäviä isäntiä ja liikemiehiä. Vaikka joku voi muistella päällimmäisenä heidän monia komelluksiaan, he olivat kuitenkin merkittäviä ja varakkaita liikemiehiä, jotka tarjosivat paljon työtä ja toimeentuloa kyläläisille.

Kierros Karstulan hautausmaalla veljesten haudoilla on mielenkiintoinen. Se tuo esille paljon historiaa ja muistuttaa heidän merkityksestä asuinkunnalleen. Yhä kuuluu huuto Humpilta! Hermannin ja Lydian hautakivessä on pysäyttävästi myös viiden nuorena kuolleen lapsen nimet, jotka kaikki kuolivat alle 20-vuotiaana, Paavo oli vain alle 3-vuotias ja vuonna 1919 kuollut Olga-tytär vain vajaan vuoden ikäinen. Heikin haudalla kasvaa iso pihtakuusi, mikä muistuttaa, että hän oli iso metsänomistaja. Heikin hautakiven alaosaan on kirjoitettu isoilla valkoisilla kirjaimilla ”Kaikki on valmis”. Tämä kuvanee lähinnä Heikin uskonnollista vakaumusta. Toisen vaimon Alman nimi on Heikin vieressä ja hän kuoli muutaman vuoden ennen Heikkiä. Lähellä hautaa on korkea paasi, jonka alla lepää Heikin ensimmäinen vaimo talonemäntä Aino Poikonen (os. Halttunen). Eeron ja Alman hautakiven vieressä on hänen vanhimman poikansa Aapon (alun perin Eero Abraham) ja hänen vaimonsa Lainan kivi. Aapo jatkoi talonpitoa Humpinniemiellä ja myös hän oli isänsä tapaan aktiivinen ja yritteliäs isäntä, joka harjoitti monenlaista koneurakointia traktoreilla ja puimakoneella. Aapo piti myös tiilitehdasta Humpinniemen hiekkamontussa 1960-luvulla.

Jussi Halttunen

Tasavallan presidentti myönsi Jussi Halttusenle opetusneuvoksen arvonimen maaliskuussa

2017

John Koskinen republikaanien hampaissa

Poikosten sukulainen Amerikassa näyttää joutuneen eräänlaiseksi pelinappulaksi USA:n presidentinvaalien edellä. Ilmeisesti Koskinen johtama IRS oli pyrkinyt rajoittamaan veronkiertoa republikaanien vaalirahojen siirtelyssä, josta kaunaa kannettiin. Kiihkeimmät republikaanit pyrkivät kyseenalaistamaan Koskinen toiminnan ja syyttivät häntä valehtelusta ja yrittivät saada asiaa äänestyksen kongressissa ja sitä kautta Koskinen erotettua virasta. Verottajan ulottumattomissa liikkuu USA:ssa valtavia rahasummia, kun surkeaa sosiaalipolitiikkaa pyritään korjaamaan lahjoituksilla hyväntekeväisyyteen. Epäilemättä sen toiminnan kylkiäisenä paljon rahaa siirtyy hyväntekeväisyyden varjolla puolueiden vaalilyöhön verottajan ohi.

Koskinen näyttää käyttäneen hyväkseen kaksipuoluejärjestelmän taipumusta jakautua erilaisiin kuppikuntiin. Hän valisti tilanteessa niitä republikaaneja, jotka alun perin suhtautuivat epäillen koko Koskista vastaan viritettyyn ajojahtiin, vaikka osa republikaaneista yritti sijoittaa hänet demokraattien presidenttiehdokas Clintonin rinnalle inhottavana vastustajana. Koskinen sai kuitenkin osan republikaaneja ymmärtämään sen, että ei ole syytä mokomalla asialla saada aikaan hämmennystä ja vaarallista julkisuutta juuri presidentinvaalien alla. Käymäänsä keskustelua republikaanien tutkimuskomitean kanssa Koskinen kommentoi toteamalla, että meillä oli oikein hyvää näkemysten vaihtoa.

Tutkimuskomitean puheenjohtaja Bill Flores Texasista totesi myöhem-

min, että hän kyllä kannatti Koskinen toiminnan kyseenalaistamisen viemistä äänestykseen, mutta ei osannut henkilökohtaisesti päättää, onko siitä hyötyä. Flores myönsi, että Koskinen nosti esiin mielenkiintoisia asioita, joissa oli päteviä perusteluja toiminnalleen.

Suljettujen ovien takana republikaanit päättivät, että asia on syytä käsitellä normaalissa järjestyksessä niin, että asiasta keskustellaan mieluummin perusteellisesti ja hylätään ajatus nopeasta aikataulusta. Näin Koskinen tylsytti vastustajiensa raateluhampaat, kuten esimiehensä presidentti Obamakin usein teki, vaikka republikaaneilla oli enemmistö kongressissa ja myös senaatissa.

Koskisella ei tunnu olevan häden päivää myöskään presidentti Trumpin kanssa, jonka hän oppi tuntemaan jo yli 40 vuotta sitten, kun Trump nousi menestyväksi liikemieheksi rakennuttamalla New Yorkiin hyvin tuottaneen hotellin. Trump on antanut ymmärtää, että hän ei näe Koskinen toiminnassa mitään kyseenalaistettavaa. Ilmeisesti Trump halusi sillä tavalla näpättyä hänen presidenttiehdokkuuttaan vastustaneita republikaaneja. Ehkä Trump myös arvostaa Koskinen työtä veronkiertäjien jahtaamisessa, sillä täytyyhän hänen olla valtion verotuloista huolissaan.

Tämä teksti perustuu Taisto ja Marjatta Poikosen näkemykseen Washington Postin lehtiartikkelista, jonka kieli on suurelta osin vaikeaselkoista poliittista slangia.

PROTO POIKONEN

SATTUIPA SIIHEN aikaan, kun... ehei, niinkus luulet... vaan paljonkin varhemmin, kun isä lampun osti... Siis sattuipa SIIHEN

AIKAAN, kun Ruotsinmaata hallitsi vain seitsenvuotias "Tukholman poikakuningas"

Maunu Eerikinpoika, kuningas Maunu Ladonlukon pojanpoika. Siis sattuipa ajallaan, että Ruotsin holhoojahallituksen ja Novgorodin tasavallan välille vedettiin linja rajallaan ja

solmittiin sen mukainen rauha Nevajoen suulla Pähkinälinnassa.

Tämä tapahtui Laatokka-järven Pähkinäsaarella

12 elokuuta vuonna 1323 AD.

Raja kulki Karjalan kannakselta Raahen eteläpuolelle, Pattijoelle. Rajalla turvattiin Lyypekin, Gotlannin ja Novgorodin kauppiaille pääsy Itämereltä Ääniselle ja takaisin. Ruotsille jäivät Äyräpään, Jäasken ja Savilaksin pogostat eli kirkkopitäjät ja kihlakunnat. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun Ruotsin valtakunnan itärajaa määriteltiin ja Savolaxin alue mainittiin aikakirjoissa. Samalla erotettiin valtakuntien rajalla suomenheimoisia savolaisia ja karjalaisia toinen toisistaan.

Niin, SATTUIPA SIIHEN AIKAAN, KUN Pähkinäsaaren rauha solmittiin, että eräs keskenkasvuinen miehenpuoli, siis poikanen... Hän asusteli Savilaxin länsiosan asumattomissa metsissä... lähti etsimään idästä päin onneaan. Se, kuinka hän oli joutunut myöhemmin perustetun Rautalammin luoteisosiin, ei ole oikein selvää.

Erään tarinan mukaan, muuan savolaisäiti olisi ammoin saanut tavallista karvaisemman poikalapsen, joka oli kontissa eväiden kera eräällä marjamatkalla. Karhu kuulemma yllätti marjastajat pakosalle ja kähvelsi kontin konnuilleen. Eväät syötyään Kontio katsoi kulmainsa alta virnis-

televää poikaa, tykästy miehenalun ulkomuotoon, ja päätti viedä poikasen pesäänsä.

Siellä ihmispoikanen varttui ja kasvoi. Muuten kuulemma elämä sujui hyvin karhunpesällä, mutta talviuudella ihmispoikanen tahtoi herätä jo kohta Joulun jälkeen. Eräänä keväänä, hän ei enää jaksanut odottaa muiden heräämistä, vaan lähti Loppiaisen aikaan omille teilleen, siis auringonnousuun etsimään onneaan.

Tarinan mukaan hän saapui Savilaxin pappilaan, jota kutsutaan yhä tänäkin päivänä Kenkäveroksi. Rovasti ja ruustinna kauhistuivat nahkoihin ja naavaan pukeutunutta kengätöntä miehenpuolta, joka ilmestyi metsästä kartanolle. Alkeellisella mongerruksella poikanen sai selvitettyä tulewansa karhun pesältä ja haluavansa ihmisten ilmoille. Pappilankäki oli ystävällistä ja otti pojan perheeseensä: siivosi ja sivisti hänestä kelpo nuorukaisen, kasteen sakramentti toimitettiin ja rippikoulukin tuli käytyä.

Aikaa myöten pappilankäki ym-

märsi, ettei Björn Pojccainen, sellaisella nimellä hänet oli kuulemma merkitty Savilaxin kirkokirjoihin (valitettavasti juuri nuo kirjat ovat tuhoutuneet ajan saatossa), ollut onnellinen vanhan rovastin ja ruustinnan seurassa. Niinpä he kehottivat häntä lähtemään itään päin, mustalle virralle, johon Ruotsi myöhemmin rakensi linnan naapurin, eli Novgorodin puolelle.

Siellä, Pähkinäsaaren rauhan rajalla, Björn Pojccainen tapasi tsomaisen karjalaisen dievotshkan. Perimätiedon mukaan suloinen karjalaisneito, jolle Björn menetti sydämensä nykyisen Olavinlinnan tietämillä, oli nimeltään Alli. Kun Elias Lönnrot keräili viime vuosituhattoisen toiseksi viimeisellä vuosisadalla runoutta Karjalan laulumaille, hän tuli tallettaneeksi myös Allin ja Björnin rakkaustarinaa Kalevalan viidenteen kolmatta runoon. Tältä se näytti karjalaisten heimosta käsin tarkasteltuna:

*Hyvän on sulho neien saanut,
tuonut maalta maan parahan:
on kuin puola puolikypsi,
kuin on mansikka mäellä,
tahi kuin kähkönen puussa,*

Pähkinälinnankäki Laatokalla Nevajoen niskalla

*pieni lintu pihlajassa,
koivussa koreasulka,
valorinta vaahteressa.*

*”Oisi ei saanut Saksastana,
tavannut Viron takoa
tämän neitosen soreutta,
tämän allin armautta,
tämän kasvon kauneutta,
tämän muo’on muhkeutta,
käsivarren valkeutta,
kaulan hoikan kaarevuutta.*

*”Eikä neiti tyhjin tullut:
oli turkit tuotavana,
vaipat vasta saatavana
ja verat ve’ettävänä.*

*”Paljo on tällä neitosella
oman värttinän väkeä,
omankehrän kiertämätä,
oman hyppisen hyveä,
vaattehia valkehia,
talvisotkun suorimia,
kevätpäivän valkomia,
kesäkuuien kuivomia:
hyvät hurstit huilahuset,
päänalaiset pällähykset,
sivallukset silkkihuivit,
vilahukset villavaipat.*

*”Hyvä mutso, kaunis mutso,
mutso valkeanverevä!
Hyvinpä ko’issa kuuluit,
tyttönä ison ko’issa;
hyvin kuulu kuun ikäsi
miniänä miehelässä!*

*”Elä huolelle rupea,
elä huoli huolehtia!
Ei sinua suolle viety,
ojavarrelle otettu:
viety on viljamättähältä,
viety vielä viljemmälle,
otettu oluttuvilta,
oluemmille otettu.*

*”Hyvä neito, kaunis mutso!
Tuotapa kysyn sinulta:
näitkö tänne tullessasi
kekoja keräperiä,
näsäpäitä närttehiä?
Ne kaikki tämän talosen,
tämän sulhon kyntämiä,
kyntämiä, kylvämiä.*

Ainahan luonto on tikanpojan puuhun vetänyt, ja niin kävi nytkin. Veri veti ”karhunpoikosta” Ruotsin val-

takunnan itäosien samoilemattomiin aarniometsiin. Matkalla he kävivät Savilaxin pappilassa kiittämässä ja vihillä. Savokarjalaiset geenit ja suomalainen sisu muodostivat lujan liiton, josta aikanaan, määrättyjen kuukausien jälkeen syntyi ”*proto-poikonen*”, ensimmäinen esi-isämme, jossain nykyisen Juvan pitäjän perämetsillä.

Noista ajoista alkaen poikosmiehenpuolet ovat olleet rohkeita ja sitkeitä eränkävijöitä ja pyyntimiehiä sekä hupaisia, joskus jopa surkukupaisia, korpimaiden kovapäisiä raivaajia (raevoajia) ja kantturan kasvattajia. Aikaa myöten uusia asuinsijoja kuokittiin nykyisen Keski-Suomen itä- ja pohjoisosiin.

Poikosten vaimoväki on taas noista Karjalan laulumaiden käsityögeeneistä alkaen ollut taitavaa tupatöissä ja jopa tieteen ja taiteen alalla. Poikosten sukukunnassa on alkukertomuksista lähtien pyritty hakemaan paras mahdollinen mutso kuhunkin pariskuntaan, jotta kallisarvoiset karhunkoulumat geenit eivät menisi hukkaan (viime aikoina ei susistaakaan juuri ole ollut riesaa).

Yleisen aanailun perusteella voisi hyvinkin päätellä, että Björn Pojccaisen karhukoti sijaitsi jossain nykyisen Karstulan Syrjänmäenkylän paikkeilla tai sitten Äänekosken Parantalassa tai mikä jottei Konneveden Ruotajärvellä. Kuka tietää – kertokoon ja ken kykenee uskokoon....

Ps. Björn oli tietysti katolinen, Alli taas ortodoksi ja me myöhemmät juurevia luterilaisia.

*Reformaation 500 v juhluvuotena
Ossi Poikonen
(Syrjänmäen paskapoikosisista... vaan
valitettavan vähiin ovat kantturat viime vuosina
vaipuneet)*

STENROTHIEN SUKUKOKOUS

11.-12.6.2016

SUMMASSAARI, SAARIJÄRVI

AVAUSSANAT

*Täällä pidetään kai suvikokous Stenrothin suuren
suvun?*

*Näet kaikk’ on päälleen kietoneet niin hienon
juhlapuvun!*

*Jo kaikui laulu, nousi lippu salkoon korkeaan,
näin tilaisuutta yhdessä ryhdyttiin avaamaan.*

*Saan kunnian nyt lausua mä sanan, ehkä kaksi,
ei Runeberg’kään pistää vois kai mua paremmaksi,
kosk’ oonhan neito Saarijärven – en Liisa, mutta
Tiina.*

*Mä täällä synnyin, opin sain ja paljon rikkauksia,
jotk’ luonto sekä kulttuuri voi ihmiselle antaa,
myös ystäviä rakkaita, joit’ mielessäin voin kantaa.*

*Maestrot Nisula ja Viitasalo he soittamaan mut
loihti,*

*ja Pullistuksen riveissä mä palkintoja voitin.
O!’ kirjastokin tärkeä mulle, lukemista piisas,
sanataiteen äärelle oma emo fiksus! viissas.*

*Tää kaikki koitui parhaaksein, kun maailmalle
kuljin,*

ja lähteissäni Paavon mannut sydämeeni suljin.

*Mä tutkin tietoo päivisin ja sukua taas illoin,
tul’ vastaan nimet, tarinat niin monenlaiset, silloin
mä innostuinkin keräämään ne kiintoisimmat jutut,
jo kohta esivanhempien kanssa oltiin hyvät tutut!*

*O!’ Raseja ja Poikosia, Krookkejakin riitti,
myös Stenrothit kivenjuurineen joku sukupuuhun
liitti.*

*Vaan vielä kätköissä’ arkistojen aarteita on monta,
ei päättä näy kai milloinkaan, ihanan loputonta
on tutkimus - se käden vie, jos pikkurillin antaa -
niin uro- kuin myös ilkteot täytyy esiin kantaa.*

*Nyt teille, arvon ”Kivenjuuret”, toivon kaikkee
hyvää,*

*siunausta juhlapäivinne ja yhteyttä syvää.
Viel’ kiitän tästä kunniasta; sain lausuu riimin,
kaksi,*

*vaan Johan Ludvig - tunnustan - ois’ tullut
voittajaksi!*

Sipoon Martinkylässä 1.6.2016

Tiina Lindholm

Poikosten suvun alkuvaiheista

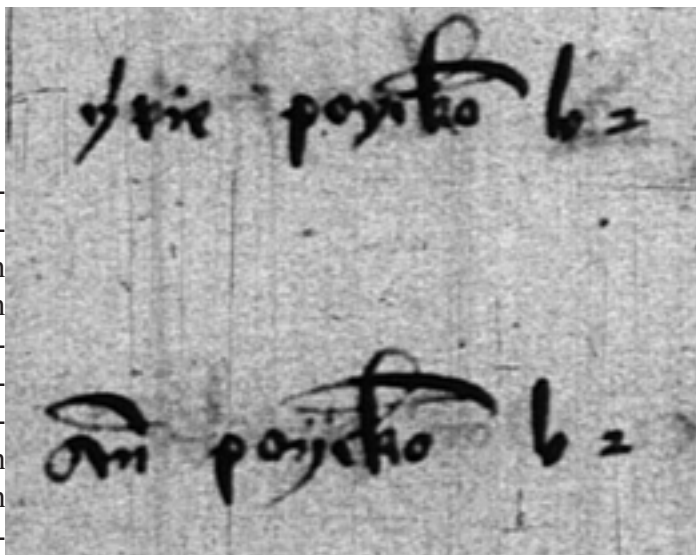
Ensimmäiset Poikokset asiakirjoissa

Poikosten suku on asiakirjojen perusteella selkeästi juvalaislähtöinen. Savon vanhimmassa maakirjassa on neljä Poikosta veronmaksajana, kaikki Juvan pitäjän Juvan neljänneksessä, muualla Savossa tai muuallakaan Suomessa ei tavata tuolloin Poikosen nimeä. Vanhimmassa, vuoden 1541 maakir-

jassa, Poikokset ovat kirjoitettu vielä ilman nen-päätettä. Tämä oli tosin yleistä vanhimmassa maakirjassa muidenkin sukujen kohdalla. Koska kyseessä on pieni paikallissuku, on todennäköistä että kaikki ensimmäiset Poikokset ovat samaa alkujuurta.

Vaikka Poikonen nimenä katoaa Juvalta jo 1580-luvun aikana, jättivät Poikokset nimensä Poikolan kylän muodossa. Juvan kirkonkylän lähellä sijaitseva Poikola oli sittemmin nimismiehen virkatalona. Tämä talo oli 1560-luvun verollepanomaakirjassa Antti Poikosen omistuksessa (Juvan Männynmäen neljänneksen arviokunta 917, suuruudeltaan seitsemän veromarkkaa).

Vanhimmilla Poikosilla oli pari harvinaista etunimeä. Juvan ensimmäisessä kymmenyksessä oli vanhimmassa maakirjassa (vuonna 1541) kolme Poikosta verotettavana. Yrje (Yrie), Antti ja Juho Poikonen isännöivät kaikki omia talojaan ja jokaisen talouteen kuului kaksi jousiveron maksajaa eli vähintään 15-vuotiasta miestä. Heillä oli todennäköisesti siis miesväkeen kuuluvia yksi poika, nuorempi veli tai muu sukulaismies

1550-luvun lopulta lähtien Riistaveden seudulle, jonne Nuutti Poikonen perusti talonsa. Koska muualla ei Poikosia tässä vaiheessa mainita, lienevät Poikokset lähtöisin Juvalta.

Poikokset ja isälinjan DNA

Poikosten sukuseura on panostanut DNA-tutkimukseen sukututkimuksen apuvälineenä. Koska

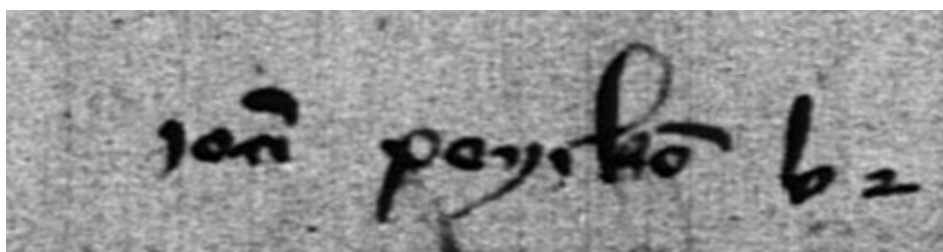
taloudessaan itsensä lisäksi. Juvan toisessa kymmenyksessä oli lisäksi Aarni (Arni) Poikosen talo. Hän oli talonsa ainoa jousiveron maksaja.

Seuraavassa maakirjassa (vuonna 1545) Yrje Poikosen taloa isännöi Mikko Poikonen, mahdollisesti Yrjen poika, vaikka patronyymi puuttuukin. Juho Poikosen talo oli siirtynyt hänen pojalleen Frans Juhonpoika Poikoselle ja Aarni Poikosen talon isäntänä oli Antti Poikonen. Yksi Poikosten taloista, vuonna 1541 Antti Poikosen (ilmeisesti eri Antti kuin Aarni Poikosen talossa vuodesta 1545 lähtien ollut Antti) hallussa ollut, katoaa maakirjasta vuoteen 1545 tullessa.

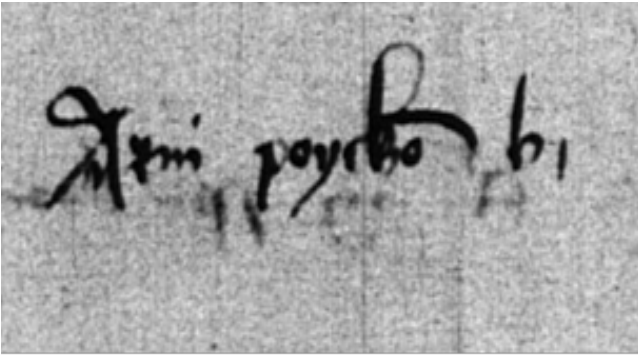
Pohjois-Savoon ensimmäinen pysyvämpi Poikosten asutus syntyi

sukuseurassa yleensä keskitytään isälinjaa yleensä seuraavaan sukunimeen, on hyödyllisin isälinjainen Y-kromosomin DNA-testi. Isälinjan DNA-testejä on kahta tyyppiä: STR- ja SNP-pohjaiset. STR-testeissä testataan markkereita jotka ovat DNA:n emäsparien toistokertoja. SNP-testeissä testataan yksittäisten emäksen muutoksia. STR-mutaatiot ovat herkkiä ja tulokset siksi monitulkintaisempia. STR-testeistä yleisin ja monesti riittävä on 67 markkerin testi. SNP-testiä tarvitaan kun hahmotetaan suurta kuvaa asutushistoriassa ja eri sukujen välillä.

Y-kromosomi siirtyy suoraan isältä pojalle; jos välissä on yksikin nainen, vaihtuu isälinjan suku. Isälinjan testi on siten lahjomaton, se kertoo aina totuuden. Y-kromoso-

Juvan pitäjän Juvan neljänneksessä oli vuonna 1541 kolme verotettavaa Poikosta (Poijcho): (kuva yläreunassa) Yrje (Yrie), Antti (An) ja (kuva alareunassa) Juho (Ioan Poijcho)

*Juvan toisessa neljänneksessä verotettiin puolestaan
Arni (Arni) Poikosta (Poijko)*

min tutkimuksen vaatimuksena on luonnollisesti se että testattavan on oltava mies, sillä vain miehillä on Y-kromosomi. Naisen sukupuolikromosomithan ovat XX kun miehellä ne ovat XY. Muiden kromosomien geenit sekoittuvat perusteellisesti kerran sukupolvessa. Y-kromosomi taas pysyy – mutaatioita lukuun ottamatta – muuttumattomana polvesta toiseen. Siinä on vain muutama toimiva geeni. Perimäainekseltaan Y-kromosomi ei ole siten erityisen merkittävä. Se ei kuitenkaan vähennä sen merkitystä sukututkimuksen oivana työkaluna.

Poikosista otettujen Y-kromosomin eli isälinjaisten DNA-näytteiden avulla tiedetään että Poikosten isälinja on itäisen N-haploryhmän ns. karjalaishaaraa. Poikosten tällä hetkellä tiedossa oleva alahaploryhmä on N-Z5038. Tämän ryhmän yhteisen kantaisän oletetaan eläneen noin 1750 vuotta sitten.

N-haploryhmän jako savolaisiin ja karjalaisiin on hämäävä ja harhaanjohtavakin. Näitä ns. karjalaisia on Savon alueella vanhastaan ainakin yhtä paljon, ellei enemmän kuin toista päähaaraa, ns. savolaishaaraa. Yleistäen voidaan sanoa että karjalaishaara on yleinen sekä Savon ja Karjalan alueella kun savolaishaara on selvästi harvinaisempi Karjalassa.

Tämän savolaisten ja karjalaisten viimeisen yhteisen mutaation omaavan kantaisän oletetaan eläneen noin 2200 vuotta sitten Karjalan puolella. Aika-arviot elävät koko ajan ja perustuvat YFull-palvelun keskimääräiseen laskelmaan SNP-mutaatioiden väleistä. Testattujen määrän kasvaminen tarkoittaa myös ajoituksia. Tämä SNP eli N-Z1933, ja tämän omaavasta kantaisästä polveutuva isälinja, on selkeästi suurimmaksi kasvanut N-haplun alaryhmä, jonka alahaaroihin kuuluu valtaosa itäsuomalaisista suvuista.

Seuraava SNP alavirtaan N-Z1933:sta on N-VL62. Sen mutaation omaavien kantaisän oletetaan eläneen noin 1950 vuotta sitten. Käytännössä tämä on jako N-haploryhmän savolaisiin ja karjalaisiin. N-VL62:n jälkeläiset ovat ns. karjalaisia, vaikka heidän jälkeläisiään on muuttanut Savoan jo kauan ennen sukunimien syntyä. N-VL62 jakaantuu useaan alahaaraan ja Poikokset kuuluvat N-Z1941 haaraan. Tämän kantaisän oletetaan tämän hetken testien perusteella eläneen noin 1850 vuotta sitten. Hyvin nopeasti tämä haara on jälleen haarautunut ja Poikokset kuuluvat sen alalinjaan N-Z1940. Jälleen hyvin piakkoin, muutaman sukupolven sisällä, on tapahtunut seuraava haarautuminen: N-Z4770. Tästä päästään Poikosten tämän hetken viimeisimpään tiedossa olevaan SNP:hen eli ns. terminaaliin joka on aiemmin mainittu N-Z5038. YFull-palvelun aika-arvio on siitä tällä hetkellä 1750 vuotta.

Ongelma ikäarvioissa tulee esille kun testien perusteella matemaatti-

sesti lasketaan keskiarvoja. Toisissa haaroissa on tapahtunut huomattavasti enemmän mutaatioita kuin toisissa. Keskiarvot riippuvat paljon siitä minkä verran testattuja kussakin haarassa on. Pieni testattujen määrä on alttiimpi virheellisille ikäyksille. N-VL62:n jälkeen tapahtuneet mutaatiot ovat tällä hetkellä YFullin ikäyksissä tapahtuneet käytännössä päällekkäin. Käytännössä välissä on kuitenkin aikanaan ollut useampia sukupolvia. Joka tapauksessa kantaisästä lähteneet poikalinjat ovat voimistuneet vahvasti ajanlaskun alun jälkeisinä vuosisatoina. Mielenkiintoinen ajatus on se, että miten harvalla parituhatta vuotta sitten eläneellä miehellä on mieslinjaisia jälkeläisiä ja ne keillä on, saattaa jälkeläisiä olla todella valtava määrä. DNA-testit ovat osoittaneet että sentään myös pienempiä erillislinjoja on yhä elossa.

Kun tarkastellaan ”Poikos-snipin” Z-5038:n levinneisyyttä, niin siihen kuuluvia sukuja löytyy Savon lisäksi myös esimerkiksi Kymenlaaksosta (Lemi ja Luumäki) ja Karjalasta (esim. Säkijärvi, Kurkijoki). Kyseessä on kuitenkin sen verran vanha mutaatio, että kyseisen mutaation omanneen kantaisän jälkeläiset ovat ehtineet liikkua aikojen saatossa todella paljon ennen kuin pääsemme historiallisen ajan lähdeaineistoon kiinni.

*Mikkelissä 8.2.2016
Ari Kolehmainen
FM, sukututkija*

*”Mun oli niinkuin nähnyt olisin
ma vuosikymmenten ja –satain taaksi,
kaikk’ kärsimykset, toivot, tappiot –
jo tyyntyneet ja muuttuneet maaksi.*

*Kuin itsessään ma elin uudestaan,
te isät, minkä elää saitte ammoin:
näin kuurankimallavat hallayöt,
ma kuulin kaukaa hukkain huudot kammoin.”
Lauri Pohjanpää*

Sukututkijan mietteitä

Suru-uutisella voisi aloittaa. Poikosten sukuseuran vanhinten kirkonkirjatietojen koostaja Nisse Gustafsson kuoli 92-vuotiaana tammikuussa. Nissen työpanos antoi todellisen potkun meikäläisen jatkotutkimukselle Karstulan seurakunnan arkistossa. Aika nopeasti alkoi Poikosia olla paperilla tuhansissa laskettavissa määriä. Nissekin totesi ilahuneena, että kerrankin on sellainen suku, jossa on jotain tapahtunutkin, ettei tarvitse vain luetella Juho Juhonpoikia peräkkäin. Nisselle vanhat kirkonkirjat avautuivat helpommin, kun hänen äidinkielensä oli ruotsi. Tosin hän sanoi opetelleensa toisen ruotsinkielen, jota käytettiin 1700-luvun asiakirjoissa.

Sukuseura muisti Nisseä hautajaisissa kukkalaitteella ja kerroin muistotilaisuudessa Nissen ansiokkaasta työstä sukututkijana mm. vaikeiden tapausten ratkaisijana. Nisse ei saalistanut tutkimuksillaan, vaan teki ne ilmaiseksi. Hän perusteli asiaa sillä, että hän saa niin hyvää eläkettä entisenä lennonjohtajana, että sillä kyllä pärjää. Nisse on antanut pojalleen

ohjeen lahjoittaa minun käyttööni ison osan arkistoaan, jonka otin kiittolisuudella vastaan. Osa meni Äänekosken kirjastoon.

Mustaniemen Paulalta sain kuusi vanhaa valokuva-albumia lainaksi kesällä. Vakavasti sairaan Paulan kanssa sain kuvat videoida Paulan selittäessä kuvien sisällön. Sitä kautta kuviin on saatavana tekstit, vaikka se hieman työlästä onkin. Muuten hommassa olisi mennyt päiväkausia, eikä Paulan kunto sellaista mahdollistanut.

Syrjänmäen Poikosten jälkeläinen TV kahden urheilutoimittaja Jukka Ahonen lähetti lähisukunsa 133 valokuvaa, joihin on myös tekstitys erillisellä paperilla. Kyselin kuvia soittelemalla. Jukka vastasi Rio de Janeirosta olympialaisista. Kuvat tulivat jo syksyllä käyttööni.

Karstulan kuntakin on havahtunut kuvien keräämiseen itsenäisyyden juhluvuoden merkeissä. Karstulan kansalaisopiston 30 talvea vetämäni perinnepiirin avulla on jo useana

vuona pyritty vanhojen valokuvien tekstittämiseen. Tulostakin on tullut, vaikka paljon kuvia jää tekstittämättä, kun tunnistajat lepäävät jo nurmen alla.

Sukukansioita on yhä saatavissa tietokoneettomille. Sukutietolevyä pitäisi päivittää, kun viimeisen parin vuoden aikana on sentään sukulaisia löytynyt lisää noin parituhatta ja vanhoja tietoja on päivitetty ja täydennetty. Sanomalehdistä sukutiedot täydentyvät lähinnä kuolinilmoitusten kautta. On ilo päivittää tietoja, kun sukulainen kertoo perheensyäksestä tai muusta muutoksesta.

Uusin aikavaltaus sukutiedoissa on tekeillä, kun mikkililäinen 1500-1600-lukuun erikoistunut tutkija on tarjoutunut selvittämään Poikosia siltä ajalta. Geneettistä DNA-tutkimusta sukuseura on valmis tukemaan taloudellisesti, jos tutkittava osallistuu myös itse kustannuksiin. Sukuseuran taloudellinen tila mahdollistaa molemmat tavat selvittää sukua.

Taisto Poikonen

John Koskisen terveiset sukuseuralle

Tapasin John Koskisen Washingtonissa 5.3 2017. Juuri samana päivänä oli ilmestynyt arvovaltaisen Washington Post Magazine -lehden 6-sivuinen haastattelu John Koskisesta, toimittanut Andy Kroll.

John Koskinen antoi minulle lehden ja luvan siinä olevan artikkelin luettavaksi sukuseuralle. Artikkelin voi lukea Järviradion sivulta www.jarviradio.fi

Kuten artikkelista ilmenee työverohallinnon johtajana ei ole ollut helpoa. Presidentit kiittävät työstä, mut-

ta juristiipiirissä, joka edustaa joko poliitikkoja tai yrityksiä, on ollut tyytymättömyyttä.

Artikkelista ilmenee myös, että John Koskinen tapasi nuoren energisen ja ahkeran Donald Trumpin noin 40 vuotta sitten, kun Trump jo 29-vuotiaana otti riskin ja rakensi New Yorkin keskustaan maanalaisen rautatieaseman päälle hotellin, joka on menestynyt erinomaisesti.

John oli tapansa mukaan hyvin energinen ja iloinen. Hän pahoitteli, että vaimo oli joutunut sairaalaan eikä

päässyt tapaamiseen.

John on tulossa vaimonsa kanssa kesällä 2018 Suomeen. Jos tuolloin USA pääsee Venäjällä pidettävään jalkapallon MM-kisoihin, John suunnittelee samassa yhteydessä menevänsä seuraamaan kisoja.

John lähetti kaikille terveisiä ja toivoi tapaavansa sukulaisia ja ystäviä kesällä 2018 Suomessa.

Pekka Neittaanmäki

Poikos-DNA Karjalan kautta Suomeen

Perinteisessä sukututkimuksessa raudutaan käsin kirjoitettuihin lähteisiin.

Pitemmälle pääsee 2000-luvun keksinnöllä. Sisällemme on kirjoitettu ”kirja”, mitä reittiä kunkin suoran esivanhemman DNA on tullut ja ketkä samassa DNA-laboratoriossa testatut ovat samasta, mutta tuntemattomasta yhteisestä esivanhemmasta lähtöisin.

Suomen oloissa vertailutesteissä löytyy DNA-tasmaavia tai lähes-tasmaavia paljon, lähes kaikki nimenomaan kirkonkirjojen tuolta puolen.

DNA-laboratoriossa säilytettäviä näytteitä voi jatkoanalysoida ja etsiä hienojakoisempia DNA-puun haaroja, joille on jo sijoittunut muita testattuja sähköpostiosoitteineen. Poikokset asettuvat DNA-puussa oksaan, joka on saanut emäsmutaatiotunnuksen Z5038.

Mistä Poikos-DNA on Karstulaan tullut?

Saarijärvelle varhaisimman esi-isänsä sijoittaneita on Suomi-DNA-vertailuprojektin 8200 jäsenestä sijoittanut viitisentoista, Karstulaan 4, yhteensä siis pari kymmentä. Neljää lukuunottamatta kaikki ovat idästä Uralin takaa Suomeen tullutta valtatyyppiä, jota on noin 60% Suomen isälinjoista.

DNA-vertailuaktivisti Georg Dunkel antoi minulle luvan julkaista hänen piirtämänsä hienojakoisen DNA-tyyppipuun. Puu on haaroitunut emäsmutaatiokoodien nimisiin oksiin. Oksan kärjessä olevalla on siitä tyveen päin myös sen päähaaran aiemmat, tunnuksen asemaan päässeet emäsmutaatiot.

Saarijärven-Karstulan seudulle Suomeen idästä tulleet ovat DNA-puussa ”karjalaisia” tai ”savolaisia”. Nimeämisen peruste on, että kunkin sen tyyppimerkinnän saaneista DNA-tutkituista enemmistö on sijoittanut kauimmaisen, kirkonkirjoista tietämänsä esi-isän luovutettuun Karjalaan, tai toinen enemmistö Savoan.

Myös suoran äitilinjan DNA-vertailusta paljastuu analyysillä mitokondrio-DNA:n hienojakoinen alatyppi ja sen tasmaävät tai lähes tasmaävät sähköpostiosoitteineen. Valitettavasti nykyiseen patriarkaaliseen sukuseuratoimintaan innostuneet ovat jättäneet perustamatta ensimmäisenkin suorien äitilinjojen suomalaisen sukuseuran. Suomi DNA-vertailuprojektissa on yli 300 suoran äitilinjan alatyyppejä. Hyvin monet ovat sellaisia alatyypin haaroja, että sen tasmaavien lista on täynnä pelkätään suomalaisia. Alatyypillä on siis olemassa varma suomalainen esiäiti.

Koska tyyppillisesti morsiamet haetaan kaukaa, eikä naapurista, niin esimerkiksi poronhoitoalueella yleiseksi nimetty tyyppi esiintyy lukumääräisesti runsaana koko Suomessa. Sitä tyyppiä on myös Pohjoisen Keski-Suomen äitilinjoissa, vaikka enemmistö tänne varhaisimman esi-äidin merkinneistä onkin yleisintä tyyppiä, jota on Euroopassa ja Suomessa 40% kaikista äitilinjoista.

Etsikää Dunkelien DNA-puusta tähän mennessä näille seuduille varhaisimman esi-isänsä sijoittaneiden tyyppit:

▣ *Karjalais- ja savolaistyyppin päähaaran juuressa CTS 10082*

▣ *Savolaistyyppin haaran juuren tuntumassa y19097,*

▣ *Karjalais-savolaisen haaran keskimmaisessä haarassa Y13974*

▣ *Karjalaisen haaran huipussa CTS12908, joka voitaisiin nimetä Korhos-latvahaaraksi*
▣ *Samaa haaraa, mutta lähempänä tyveä Z5038*

▣ *Finns- nimetyn päähaaran huipussa Y24594*

Tutkittujen joukossa innokkaimpia latvahaaransa selvittämisessä ovat ”savolaiset” (219 testitulosta).

Toiseksi suurin latvojensa selvittäjistä ovat ”karjalaiset” (128 tulosta), ”suomalaiset” 88 tulosta ja baltti-tyyppi (40 tulosta). Tuloksia tulee lisää ja esimerkiksi ”korhosten” ei kunkin kannata ostaa 39 dollaria maksavaa latvahaaran varmistustulosta, kun osumalistalta jo aika varmasti paljastuu muiden jo teettämien tutkimusten mukaan, onko halvan emäsmutaatiotestin tulos positiivinen.

Kannattaa testauttaa itsensä. Testipakkauksen tilausosoite löytyy Finland DNA-projektin hakusanan avulla. Suositus on: miespuoliselta näyte ja siitä suora isälinja 67 markkeria + suora äitilinja mtDNA Full. Kummankin hinta on 199 dollaria. Jos näyte tulee naiselta, vain suora äitilinja on testattavissa. Molemmat voivat tilata samalla analyysin kokonaisperimän serkuista, Family Finderin. Siihen kuitenkin sataa koko ajan lisää serkkuilmoituksia, kun uusia testattuja tulee Minulla on jo pitkälti yli 3000, tosin alkuosaltaan läheisyysjärjestyksessä, joten kirkonkirjaserkkujakin löytyy testattujen joukosta, pitkän DNA-serkkulistan alkupäästä.

Kun miespuolisen näytteenantajan tulos on tullut salasanan takaiselle, omalle sen näytteen internet-sivulle, kannattaa katsoa osumalistalta lähe-

Sanaston selvennyksiä.

Internet-sivun osoite: www.familyt-reedna.com

Login siirtää valikkoon, josta pääsee omalle salasanan takaiselle DNA-tes-titulos- ja DNA-sukulaisten nimien ja sähköpostiosoitteidenäkymissivulle.

Kit tarkoittaa DNA-näytteen juok-sevaa numeroa, nyt on jaossa uu-delle tilatulle näytteenottopakka-ukselle noin testi numero 660 000.

Match tarkoittaa DNA-sukulai-sen löytymisosumaa, henkilön nimi ja sähköpostiosoite näkyvät

Genetic distance 0-7 välillä tar-koittaa 199 dollarin hintaisessa 67 markkerin vertailussa, että ei yh-dessäkään poikkeamaa, tai mak-simissaan 7 poikkeamaa. **Suoran äitilinjan** niinikään 199 dollarin Full-tason vertailussa 16569 jou-kosta poikkeamia on 0-3 välillä.

Haplogroup, haploryhmä on pää-tyyppihaara siitä lähtien kun Af-rikasta esivanhemmat lähtivät kymmeniä tuhansia vuosia sitten.

Subhaplogroup, alahaploryhmä on tunnus, jossa on päätyypistä läh-tien vakiomutaatioketju pohjana ja edetään kohti haplopuun oksien latvoja. Aivan latvassa olevalla on kaikki emäsmutaatiot, jotka ovat siitä haarasta matkalla tyveen asti.

SILMISSÄ POUTAPILVIEN KAJO

Pikkuprinssi

Sinisen kuun sakaralla astelee
kaipuuni pikkuprinssi
tähtisumussa taivasalla
juo Rose-viiniä kuutamolla
ja ihmetellee

oliko se suudelma totta
vai
pommasiko vain sydän paikoiltaan
hetkeksi haaveiden korkkimereen.

Ilmalaiva

Aamulla olit apilanvartta varpailleni
päivällä heinäsirkan sirinää korvilleni
Illalla tavattiin mehiläisten kukkahaassa
yöllä lensit ilmalaivalla niitylleni

Milloin tulet takaisin nurmelleni

Nyt ja tässä

Minun askeleet kulkee sinun kantapäissä
katseeni lepää lantioissa

Hymysi tatuloitu silmäluomiini
unesi punnittu sydämeeni

Eilen elämä horjui ajatuksen verran perässä
nyt se astelee tässä ajassa
ja minun edessä

Erot;

Kaktukset kukkalaudalla
kesäviikot ilman kastelijaa

Kahvipannu pöydällä
porot pohjalla vartoo ennustajaa

Kohtaamiset;

Valonsäteiden kuoro silmäripsissä
taivas ja meri hamuamassa toistensa syliin

Kuiskaus hämärässä
yhteiset unet silmäluomiemme alla

Poutapilviä

Kaipaan sinua,
 kuin
lokki vaahtopäitä
 tuuli kuohuja
myrsky aallonmurtajaa
lentäjä poutapilviä

Sinä 1

Olet savu jota
 hengitän
tyven jota tutkailen

ranta jota kahlailen
aallot joita kääntelen

sävel jota tapailen
kuva jota maistelen

uni, jota huhuilen
 kuiskaus, jota
 haikailen

Sinä 2

Toit mukanas
runokirjan kannet
arkkeja itsestäsi
niiden väliin

Enää et ole vain
runokirjan kannet
vaan sen muste ja
 tahrat
elämäni uusintapainos

*Erkki Poikonen
Karstula*

Erkki on "Heinä-Heikin" jälkeläisiä

Jaakko Poikonen ja sadan päivän aitta

Karstulan kupeessa, Karajoen varrel- Aitan siirtäminen oli harkittu teko.
la sijaitsee Seppälän talo. Ympärillä Samoin sen sisustaminen, sisäparvet
on soita, järviä ja metsää. Jaakko ja hyllyt. Tarkoitus oli pelastaa paitsi
Poikonen (s.1935) on asunut ja elä- rakennus, myös suuri määrä maa- ja
nyt tässä maisemassa koko ikänsä. metsätaloustyökaluja, joita oli kerty-
Ahkera ja käsistään kätevä kun on, nyt nurkkiin ja tilapäisiin varastoi-
siirsi sitten eräänä kesänä vaimon- hin. Nyt, kolmisenkymmentä vuotta
sa kotitalalta Pylkönmäeltä käytöstä myöhemmin, voidaan sanoa, että toi-
pois jääneen aitan omaan pihaansa. menpide oli paitsi tarpeellinen, myös
Toimenpide kesti 100 päivää. onnistunut.

*Turvemylly eli turvelehkun repijä, jota kuivatut turvepaakut hajoitettiin
kuivikkeeksi. Taustalla kaksi kirkua, katonrajassa leipävarras eli vaikkana ja
seinustalla orapiikkinen rullaäes.*

– Turvemyllyn pelastin Pylkönmäel-
tä. Pensaikosta näkyi vähän rattaita,
ei yhtään enempää, Jaakko Poikonen
muistelee. Turvetyökalut ovatkin hy-
vin edustettuina Jaakon aittamuseos-
sa. On ojankaivuukuokkia, turvepii-
luja ja -talikoita. Entisaikaan turvetta
käytettiin eläinten kuivikkeeksi na-
vetassa.

Kovelimet ja leimakirveet

Oma lukunsa on metsätyökalujen
kirjo. Läheisessä Karajoessa uitettiin
tukkeja kaiket kesät ja puutarvan
saamiseksi ja merkitsemiseksi tar-

vittiin monenlaista tarvekalua. Kaa-
totyömaalla oli käytössä justeerit ja
kaarisahat. Veden äärelle tukit vie-
tiin hevospelissä, yhdistelmällä etu-
reki, takareki, ja ronkkelit, tietysti.
Lansilla tukit mitattiin ja merkittiin.

Tarvittiin jakosakset ja leimakirves,
jolla eri yhtiöiden puut yksilöitiin
uittoa ja kuljetusta varten. Lisäksi oli
käytössä koukkukärkinen kovelin,
jolla pölkyn päähän pyöräytettiin
kuoreen viiru; näin tukki oli tunnis-
tettavissa vedässäkin. Viimeiset uit-
topuut kulkivat Karejoen juoksussa
1960-luvun alussa.

Lauri Koskinen – Saarijärven Paavo 2016

”Saarijärven Paavoksi voidaan vali-
ta mies tai nainen. Valintaperusteek-
si on asetettu uupumaton ponnistelu
kotikunnan hyväksi, sen nimen tun-
netuksi tekeminen sekä sosiaalinen
mielenlaatu. Sektori, jolla valitta-
va on elämäntyönsä suorittanut ja
saavuttanut nimeämisen perusteena
olevat vaatimukset, ei ole millään ta-
voin rajoitettu.”

Saarijärven Paavoksi 2016 valittiin
Lauri Koskinen. Saarijärvi Seuran
toiminnassa hän ollut mukana vuo-
desta 1989 ja seuran johtokunnassa
yhtäjaksoisesti vuodesta 1990 lähtien –
siis yli neljännesvuosisadan. Pentti
Kähkösen teoksen ”Nälkämaan lapset”
myötä Koskinen ajautui mukaan seuran
julkaisutoiminnan vetäjäksi, mitä vastuuta
hän edelleen kantaa. Kotiseutuneuvos
Ilta Ikkalan aloitteesta Koskinen toimi-
kuntineen kokosi kyläkirjan ”Mahlun
mäkilöillä”. Kyläkirjoja on Mahlun
lisäksi tullut Kalmarista, Pyhäjärveltä,
Lannevedeltä, Lehtola Koskenkylältä ja
Linnasta.

Koskinen on laajentanut kotiseutu-
näkökulmaansa aina maapallomme
ulkopuolelle johtaen vuodesta 1989
Saarijärven tähtitieteellinen yhdistys
Halley 85:ttä. Hän on perehtynyt
kotiseutuihmisen sisimpään eli
DNA-sukututkimukseen. Hän perusti
vuonna 2006 erityisen Finland DNA-
vertailuprojektin parin amerikansuomalaisen
avustajan kanssa. DNA-sukututkimus on
Suomessa suhteessa väkilukuun maailman
suosituinta. 1999 Karstulassa perustetun
Poikosten sukuseuran sihteerinä vuodesta
2001 lähtien.

Hannu Luotolan kirjoituksesta Saarijärvi-
Seura r.y:n kesälehdessä 2016

OTTAKAA
kylvötyöhön pätevä
apumies

**"VAKO-
VILLE"**

Se suorittaa kylvön hyvin
ja siementä säästoen.
Tästä kätevästä kylvö-
kepeistä kirjoittaa Lepoon
Puutarhoipiston lehtori
Väinö Lehtonen seura-
vasti:

»Kokeiltuani Oy. G. W. Sohlberg Ab.
valmistamaa kylvökoppia »Vako-Ville»
saan lausuntoani mainita, että
mainittu kylvökoje on varsin käy-
tännöllinen, kätevä ja kevyt käsit-
tellä, että sitä käyttäen säästää
siementä, sillä se kylvää siemenen
tasaisesti ja että sillä voidaan kylvä-
ä monenlaisia siemeniä, kuten
m.m. lahtun, nauriin, porkkanan, pe-
najuurikkoon, rehujuurikkoon, pinaa-
lin, retiisin ja tillin siemeniä. Kun
»Vako-Ville»-kylvökoppi tekee kylvö-
työn samalla joutuisuudella, huulisi sen
tämä kylvöjen yleistymisen ja laaje-
nemisen aikana saavuttavan varsin
kin juurikasveja viljelevän yleisön
suosion.»

»VAKO-VILLEN»
saatte siemenkaupoista tai maata-
loustarvikkeita välittävistä liikkeistä.

G.W.S.
VAKO-VILLE

Vuorimiehenkatu 29, Helsinki,
puh. 20 671.

G.W. SOHLBERG

Maamiehen kalenterin selkeäsana-
inen ja -kuvainen ilmoitus Vako-Villestä.
Yksivantainen kylvökone, joka on tallella lähes kaikissa vanhoissa taloissa

Julkaistu Saarijärvi-Seura r.y:n kesälehdessä 2016, Risto Pynnönen

Mikko Poikoinen Juvalta Karstulaan

Fiktiota tositapahtumiin nojautuen Karstulan murteella

”Ei siin sitte kauva nokka tuhissu, ku lopulta päätettii lähteä Savosta. Elämä män siellä nii mahottomaks. Viimene riesa ol, ku meiltäe oes pi-tännä laettoa mies koko kesäks Sa-vollinnoa rakentammaa, ettei muka ryssä peäsis pahojaa tekemää. Ei sinne meikäläestä kuitenkaa suojaa oes päästetty. Herrat ja huovit siellä oes nahkoasa Iivana Juluma joukolta varjellu.

Siitäki se varmaa johtu, ku huovit käv meillä jyvähinkaloeta lakase-massa, eikä soaneet pussiisa oe-keastaa mittää. arvasivat kae, että hyvä piilo ol rukkiille löyvetty. Eihä laeskat huovit viihtinnä riiehe lakkaa könytä. Siellä ol siemevvilja ja vähä muutaki, ettei ihan näläkää kuoltu, ku pantii pettua sekkaa. Nii, ja olha nuo nuoremmat veljet vähä mukana sillo, ku alakuu huovia nuijilla ha-kattii ja pahimpia pukaria paenettii avantoo harjottammaa ryöstelyä ah-vente kans.

Kurjoa aekoa ol riittännä jo pitem-pää. Kaskimoat ehty ja niitä pit ha-kata aena voa kauvemmaks ja siitä tul riitoa noapurie kans. Eikä niitä halameita mikkää pystynnä vah-timaa sinne kauvaks metä eläviltä ja varkaetaki alako olemaa. Kaeke paha lisäks tul sota ja ryssät kuluki monena kesänä pahojaa tekemässä. No sillo ussei ehattii ettäälle mehtii piiloo. Monet rakens piilopirttiäki perhee suojaks. Ol siellä monellaes-ta tekelettä.

Sota toe kans huovit meijä elätettä-väks. Ne ol monesti pahempia ros-voja ku ryssät. Meille sanottii, että ne suojeloo meitä. Lempo soekoo, semmoset suojelijat, jotka tappo meijä lampaeta omi lupinee sillä

aekoa, ku oltii entisellä kaskiaholla heinässä. Kyllä sillo ol vähällä, etten paenanna heinähangolla huovi rapa-mahaa issoa reikeä. Eikä ne riivatut antanna tyttärille hetke raohoa.

Ulukotöessä pit olla aena miehiä mukana naesraoha takia. Ryssät jätti naeset helepommi raohaa, jos tyttöje noamat oekei nokes ja tukat pörrötti nii, että ne näötti vanholle ja miele-vvikasille akolle. Ryssät tul ja män aena nii äkkiä, että ei ehtinnä noet noamasta lähteä. Monelle huoville ei ies puhe aottanna, ku ne mulukosili-mät itekki mongers semmosta kieltä, ettei siitä soanna mittää tolokkua.

Meikäläeselle sepälle kyllä riitti tö-etä soa aekana, ku pit takkoa millo keihästä ja millo kirvestä. Vouti ensi meinas, että sepäntöetä on tentävä ilimaseks, ku ollaa kuninkaa asial-la, mutta ku ei oekee ruvenna vala-mista tulemaa, ni sitte jotta sentää maksovat. Vaekka sitte siitäki tul sanomista, että olin kuulemma ta-konna nuijamiehille keihäesii kärkiä ja tapparoehi teriä, mikä ol kyllä iso vale. Ei niillä tapparoeta ollu muute, ku mitä tapellessa huovilta saevat. Keihäänkärkiä oon kyllä aena tehnä, ku hyväks karastulla keihäällä karhu kuoloo yhellä iskulla.

Minä vähä poekia varotteli, ettettö voa lähe syyhytä saonaa sillo, ku ne kaevo nuijia nurkista ja vähä pa-rempiäki asseita. Voa minkäs nuorte mieste innolle mahto. Ei muuta ku suurella laomalla Turkuu päe näötta-mää, että myö ollaa tosissaa. Kunin-kaa puhheillekki ol tarkotus päästä, voa Puolassa merie takana ol ku-ningas, jonka käskyläene Leeminki (Fleming) yllytti voa lisseä huovia meikäläesiä kurittammaa. Tulivat jossae Hämmeessä vastakkae ja ru-pesivat neovonpittoo. Toas nähtii

herroe petollissuus.

Huovie johtaja ol luvanna, että kaekki veäryyvet korjataa ja nuijamiehet soa männä raohassa kottiisa, ku voa heit-tävät asseesa yhtee kassaa. Ol siinä ollu kommea rovijo nuijia, keihäitä ja kirveitä, ku keännyttii takasi. Voa ei tultu, ku pikkuse matkoa, ku huovit ol niskassa ja alakovat hakata nuijamiehiä hengiltä. Pien osa sentää peäs verlöylystä metä suojaa ja toe sannoa siitä, mite herrat pet-ti toas kerra. Vel Juhoki tul raehnasena meille, eikä uskaltanna jeähä pitkäks ae-koa, voa lähti pohjosee päe katelemmaa uusia kaskimaeta ja semmosia herroja, jotka ei tiijä Juho mukanaolosta mittää.

Tänne Peäjärve rannalle tulemissee teh-tii sev verra valamisteluja, että soatii opas, joka ties neovoa, että osattii suot ja järvet kierteä helepomma kaotta. Jossae soatii apua lappalaesiltaki, ku niitä vielä majjael vesie varrella. Kelekkovat meitä jokie yli. Meitä ol sentää parikymmentä henkeä. Pienellä porukalla ei oo mittää järkeä lähteä erämaehi kulukemmaa. Hukkalaoma voes syyvä kaekki.

Hijasta ol matkanteko, ku tavaroehi li-säks pit pitteä huolta elukoesta, eikä tahtonna lapsetkaa jaksoa päevässä kovi pitkeä matkoa kävellä. Hevosilla ol ve-tämistä, ku purilaella ol viljakuormat. Suvet vaenos lampaeta ja muutaki kar-joa. Kovasti uikutti kerra yks sus, ku soatii ammuttua nuol sen kylykee. Liek-kö joutunna toeste susije syömäks.

Järvie rannolla tae jokvarsilla pysähyttii yöks. Isoje närreije juurella soatii suo-joa. Yöks viriteltii permiä metä riistalle ja vietii mertoja järvee, että soatii ruuva jatketta. Lapset katel lintuje pesiä, että soatas niistä munia keitetäväks. Aena sitä jotta löyvettii syötäväks kelepoa-vata. Yöllä ol aena joku vahissa, ettei hukka perinnä lapsia ja evväetä. Muute ol mukavata liikkua, ku kesä lämmitti ja

linnut laolo. Laolettii myöki joskus, ku kaekki ol männä hyvi oamusta iltaa.

Hyvähä meijä ol Peäjärve rannalle tul-la, ku tuttu suku asu jo uutena noapu-rina. Karstuset ol tullu jo vuosia enne meitä ja nimenneet talosa Karstulaks ja nii myöki omammo Poekolaks, vaekka sillä ol kae joku nimi ollu ennenki niije aekana, joelta se jäe autijoks, ku eivät kyennä verojaa ruunulle maksamaa. Tu-liha ku palane Savvoa nimije mukana tänne paljo lännemmäks. Tul semmone olo, että ei teällä aenakaa ryssät pyöri nurkilla nii ussei, ku Savossa, joka o ra-jaseotua.

Seppiä on aena tarvittu. Kohta tultua tul Kalavastingilta yks Ruhtalaene kysy-mää takosinko sille viitakkeita. Se puhu nii kummallisesti, että en malttanna olla kysymättä, että mistä oot tänne tullu. Sano tullesaa nuorena poekana Ruohti Moolannista. Siellä ol talonpojat nousu kapinaa kuningas Kustaata vastaa, ku se ol lisännä niille hirmuset verot, ku pe-lekäs niije veljeilevä tanskalaeste kans.

Ei onnistunna sekkää kapina. Kustaa hirtätti johtajat ja keräs tuhatkunta kapi-nallista ja lähetti ne Suomee hajallee Sa-vvoo ja Hämmee pohjosossii erämaeta asuttammaa. Kyllä siinä ol kapinahen-ki talttunna, vaekka ei uuvisasukkaesta heäviä verommaksajia tullukkaa.

Viimene villitys on semmone, että jotkut om muuttanna Ruohtii Värmlantii, ku siellä iha Norja rajalla kuuluu oleva hyviä kaskimaeta ja Kaarle herttua tar-vihtoo sinneki hyvijä verommaksajia. Yks meijänki pojista o het ku kuumes-sa sinne mänösta. Tullookoha siellä toas vastaa ne rajaseuvu kirot, että kumpiki puol ryöstää talonpoekia kilipoa vuorotelle. Mikähä noetus o poekii tart-tunna, että aena voa pitäs olla jonnekki muuttamassa, ku alakuu ovat peässeet.”

Taisto Poikonen

RUNOUTTA JUHLAN KUNNIAKSI

ISÄNMAA

Lauri Pohjanpää

Ma olin niinkuin juuretonna puu
tai syksyn lehti pyörteessä tuulten,
ja mulle nimi kallis synnyinmaan
vain lause oli, korulause huulten.

Siks siunattu se hetki olkohon,
siks sitä unhottaa en voi, en saata,
kun juuret maassa syvällä sai puu,
kun astuvani tunsin pyhää maata.

Se hetki tieni siihen seutuun toi,
miss’ elänehet isäni ol’ ennen
ja kohtalonsa kuorman kantaneet
vuosikymmenten ja vuosisatain menen.

Kaikk’ oli niiltä päivin muuttunut,
jo taatot, maamot nukkui mannun
unta,
ja tuntemattomilla haudoillaan
jo rakenteli uusi sukukunta.

Ah, valtatiekä kaartui kaivotie,
jot’ ennen joku äiti-vanha kulki,
ja saunan, tehdyn umpikorpehen,
jo suuri kylä piirihinsä sulki.

Ma löysin enää harvan muiston vain,
mut hartaan hiljaisena etsin yhä,
kuin tuttu oli mulle joka puu
ja joka kivi oli niinkuin pyhä.

Niin eteen viljapellon seisahduin,
min esi-isä polvein mennehten
yön kohdusta ja korven vallannut
ol’ auringolle kerran kauan sitten.

Se päivässä kuin meri lainehti,
mun oli niinkuin silloin sukeltaneet
sen syvyyksistä oisi kaukonäyt
ja menneen silmihini kuvastaneet.

Mun oli niinkuin nähnyt olisin
ma vuosikymmenten ja –satain taaksi,
kaikk’ kärsimykset, toivot, tappiot –
jo tyyntyneet ja muuttunehet maaksi.

Kuin itsessään ma elin uudestaan,

te isät, minkä elää saitte ammoin:
näin kuurankimaltavat hallayöt,
ma kuulin kaukaa hukkain huudot
kammoin.

Ma tunsin miettehenne raskahat
ja ahdistuksenne ja ikävänne
ja korven synkän kohun sielussain –
ma veri olinhan, ah, verestänne!

Kuin ohitseni teidän käyvän näin
työn uuvuttamat, kumaraiset taatot,
ma oisin teitä kiittää tahtonut,
kun pois jo haihtui näkyjeni saatot.

Ma oisin siitä kiittää tahtonut,
ett’ elo laupiaamp’ on lapsillanne.
Mut, ah, te olitte jo kuollehet,
te lepäsitte hiljaa haudoissanne!

Soi pellosta kuin tuulen humu vain:
Me oomme kuollehet – ei kuole
työmme,
se lapsillemme leipää kasvattaa
ylitse tunnon-rauhallisen yömmä!

Mun täytti niinkuin outo liikutus,
kuin jotain uutta syntynyt ois hiljaa
mun rinnassain: Tää maa on mun, on
mun,
se kasvaa vanhempaini vaivan viljaa!

Kuin välähdyksessä ne siteet näin,
jotk’ isänmaahan kiinni sitoo meitä,
ja nimettömiin sukupolvihin,
jotk’ ovat ammoin menneet iki-teitä,

jotk’ ovat valoisammaks tehnehet
elämän meille kuin se oli heillä,
perinnön pyhän meille jättäen,
perinnön, josta vastuu on nyt meillä.

Sun suurna peltoines ja metsines
kuin aurinkohon usvasta ja yöstä
ma nousevan näin, pyhä synnyinmaa,
sun lapsiesi tuskasta ja työstä.

Ja heilimöivään viljapeltohon
ma pääni painoin rukoillen näin hiljaa:
Sa Elon Herra, oi myös työni mun
suo kasvaa jälkipolvilleni viljaa!

Tiina Lindholm: ”Tässä runossa kohtasin itse ensikertaa konkreettiseksi sanoiksi puettuina ne pakahduttavat tunnot ja hellät liikutukset, joita monta kertaa olen sisimmässäni kokenut muistelllessani ja tutkiessani omaa sukuani.”

Lähtettäjä:

Poikosten Sukuseura

Taisto Poikonen

Honkolantie 74

44160 HUUTOMÄKI

Poikosten sukuseuran toimitsijat 2016-2019

Kirsti Leppäaho, puheenjohtaja	044 546 5626	kirsti.leppäaho@luukku.com
Taisto Poikonen, varapuheenjohtaja, jäsenrekisteri	040 774 6941	taisto.poikonen@wippies.fi
Lauri Koskinen, sihteeri	050 348 5156	koskinen.lauri@gmail.com
Kirsi Poikonen, rahastonhoitaja	040 771 3816	kirsihe.poikonen@gmail.com
Tiina Lindholm, hallituksen jäsen	040 842 7181	tiina.lindholm@saunis.net
Markku Möttönen, hallituksen jäsen	040 088 1747	markku.mottonen@gmail.com
Liisa Neittaanmäki, hallituksen jäsen	040 719 1240	liisa.neittaanmaki@gmail.com
Ossi Poikonen, hallituksen jäsen	040 521 8870	ossi.poikonen@evl.fi
Risto Poikonen, hallituksen jäsen, facebook vastaava	050 577 2380	risto.poikonen@gmail.com
Antti Poikonen, Poikoslehti		antti.poikonen@netti.fi

Poikosten faseboock: <https://www.facebook.com/groups/poikosten.sukuseura/>

Poikosten kotisivut: <http://poikonen.hobby-site.org/poikonen/>

Poikosten kuvat: <http://poikostenkuvat.1g.fi/kuvat/>

Toimituksen terveisiä!

Toiminta sukuseurassa on loputtomasti jatkuvaa ja edellyttää innostunutta vapaaehtoistyötä/-harrastusta. Kuitenkin kaikki toiminta aiheuttaa kustannuksia, joiden kattamiseen peritään jäsenmaksuja. Tämä rahavirta on se säilyttävä voima, jos se tyrehtyy, niin toiminta lakkaa. Jäsenten panos on siis hyvin merkittävä toiminnan jatkumiselle. Työtä riittää varsin paljon, koska tiedämme merkittävän joukon olevan vielä sukutietoihin saamatta. Laatua luomme yhdessä kun pidämme sukutiedot ajankohtaisesti päivitettyinä sekä teemme havaituista tietovirheistä korjauspäivityksen. Ja onhan ihan hyvä peruste, että on aihetta kokoontua sukukokoukseen tapaamaan toisiamme.

Tilastoa: Mikko Poikoisen jälkeläisiä on kirjattu 11 412, näiden puolisoita ja heidän vanhempiaan 7230. Suomessa oli Poikonen tai Poikola -nimisiä 2016 väestörekisterin mukaan 2 101 henkeä. Tietokantaamme oli kertynyt syntyjään Poikonen/Poikola -nimisiä tai myöhempänä nimenään Poikonen/Poikola yhteensä 1 490 kpl.

Antti Poikonen

Saajan tilinumero Mottagarnum- tonummer	IBAN FI71 1049 3000 1099 96	BIC NDEAFIHH	
Saaja Mottagare	Poikosten sukuseura ry		
TILISIRTO GIERING Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och address		vuosijäsenmaksu 12,00 € ainaisjäsenmaksu 120,00 €	<i>ainaisjäsenmaksu 120,00 € maksetaan vain yhden kerran</i>
	Allekirjoitus Underskrift	Viitenumero osoitelapusta	<i>Euro</i>
Tililtä nro Från konto nr	Eräpäivä Förfälldag	11.05.2017	

Maksu välitetään saajalle maksujen välityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.
Betalingen förmedlas till mottagaren enligt villkoren för betalningsförmedling och endast till det kontonummer som betalaren angivit.
PANKKI BANKEN